

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECĂ

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADA PARIS, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechin 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R

Despre concepțiunea obligațiunei în dreptul primitiv roman și în special despre natura juridică a nexului de Alex. Cerban.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — Curtea de apel din Galați, secțiunea I: Eleonora Hrubariu cu Anghelina Preotu Th. Istrate.

Despre concepțiunea obligațiunei în dreptul primitiv roman și în special despre natura juridică a nexului

(URMARE *)

Huschke ¹⁾ pretinde că trăsătura esențială și specifică a nexului, ar consista în *caracterul său de act public* (publicistischer Character). Ce înțelege Huschke prin acte publice? Actul public este acela care, pentru existența sa, cere în mod imperios intervenția Statului reprezentat, fie prin întreg poporul adunat în comiții, înaintea căruia cel ce face actul se prezintă spre a obține aprobarea, fie prin autoritatea publică competentă. Efectul particular al actului public consistă în aceea că dreptul sau obligațiunea născută pe această cale avea o eficacitate *optimo jure*, care se manifestă prin aceea că debitorul unei asemenea obligațiunii, în caz de neplată putea să fie apucat de creditor (*manu injecta*) și fără mijlocirea autorității să fie dus la domiciliul creditorului. În

cazul când debitorul nega existența datoriei, era condamnat la dublu.

A doua trăsătură caracteristică a nexului, ar fi fost cântărirea de către libripens a bucății de aramă care servea drept bani, căci numai sub această formă moneda avea un caracter public grație prezenței lui libripens și a martorilor; în fine mai trebuia, pentru ca nexul să aibă caracterul de act public, ca voința părților contractante să fie manifestată prin expresiuni anumite.

De oarece nexul, prin modul său de realizare, implică remiterea unei bucăți de aramă, urmează că, după natura sa, nu putea să poarte decât asupra unei sume de bani, adică a fost o obligație creată prin cântărirea unei bucăți de aramă servind ca monedă, obligație având ca obiect o sumă de bani (*eine durch Zwägung von Erzgeld begründete Geldobligation*).

Efectul acestui nexum se resfrângea asupra persoanei fizice a debitorului, în sensul că cel obligat prin nexum putea să fie dus la domiciliul creditorului și ținut în lanțuri.

Odată stabilită fisionomia juridică a nexului, Huschke pretinde că această instituțiune și-ar fi avut aplicațiune în următoarele cazuri principale: a) *Nexi datio în contractul de împrumut*. Nexul fiind, în concepțiunea lui Huschke, o obligațiune cu caracter de act public și pur formal, putea să servească la realizarea nu numai a unui contract de împrumut, ci și a altor acte juridice, spre deosebire de mu-

*) V. *Dreptul* No. 58, 60, 63, 69 și 72 din 1913.

1) «Ueber des Recht des nexum ünd das alte römische Schuldrecht», 1846.

tuum, contract *re*, care din cauza caracterului său material nu putea servi decât spre a dobândi întrebuițarea unei cantități de lucruri fungibile.

În al doilea loc, *mutuum* era un contract *juris gentium*, pe când *nexum* este forma de *mutuum* specială a dreptului civil în care s'ar fi întrebuițat următoarea formulă: „*Quod ego tibi mille libras hoc aere aeneaque libra nexas dedi, eas tu mihi post annum jure nexi dare damnas esto*“.

Debitorul neplătind, era pus în întârziere și, dacă nu putea să plătească, avea termen de 30 zile ca și *judicatus* spre a-și procura banii; după expirarea acei termen, datoria nefiind plătită, debitorul era supus la *manus injectio* și *abductio* din partea creditorului. Despre un asemenea debitor *abductus*, s'ar fi zis „*nectitur*“, „*nexum se dat*“, „*nexum init*“.

Acest efect executoriu avea loc *ipso jure*, în virtutea contractului, fără implicarea autorității judiciare. Debitorul *nexus*, ca și *mancipatus*, era într-o stare quasi-servilă, dar, spre deosebire de *mancipatus*, nu suferea *capitis diminutio* și nu devenea *alieni juris*; singurul drept a creditorului era de a-l ține în carcer privat sau *ergestuum* și să-l facă să muncească pentru el.

Efectul contractului *nexum* se întindea și asupra copiilor și nepoților cari erau în patria potestate a lui debitor *nexus* și chiar asupra averii sale (Liviu, II, 24).

Chiar când debitorul *nexus* contesta datoria, creditorul putea să exercite *manus injectio* contra lui, și debitorul nu putea *manum sibi depellere* și *pro se lege agere*, ci trebuia să intervină, un terțiu, un *vindex* pentru ca să fie loc la judecată. În cazul când *index* perdea procesul, era condamnat la dublu.

b) *Nexum în caz de vânzare*. În caz de vânzare prin *mancipatio*, *mancipantul* vânzător avea obligațiunea de a transmite proprietatea lucrului vândut numită *auctoritas*, și deci, când nu era proprietarul lucrului, el răspundea față de cumpărător care avea în acest caz contra lui o acțiune numită *actio auctoritas*; efectul *nexului* în caz de vânzare era că vânzătorul *auctor* era obligat în caz de proces de revindicare, intentat de terțul proprietar cumpărătorului, să vie în instanță să-l apere pe acesta.

c) *Nexum în caz de testament* și anume numai la *legatum per damnationem* sub formă: „*heres meus*

dare damnas esto“. Această aplicațiune a *nexului* a avut loc numai de când s'a introdus forma testamentului *per aes et libram*. În acest caz, testatorul ca orice *mancipant*, putea să introducă dispozițiuni (*leges rei dictae*) în sarcina lui *familiae emptor* în favoarea terților, sancționate în virtutea legii celor 12 table: *cum nexum faciat mancipiumque, uti lingua muncipassit, ita jus esto*.

Legatul *per damnationem* se deosebete de celelalte cazuri de aplicațiune ale *nexului* prin aceea că poate să aibă de obiect nu numai o sumă de bani, ci și a te lucruri; în asemenea caz, legatarul nu putea obține lucrul legat pe cale de *manus injectio*, ci prin o *condictio ex lege calpurnia* contra lui *familiae* în timpul procedurii *legis actionum*, iar mai târziu prin o *condictio ex testamento*.

d) *Nexum în caz de liberatio* nu este altceva decât *solutio per aes et libram*. Conform principiului corespondenței formelor (Dig. lib. 50, tit. 17, pag. 35, 100, 153 și lib. 46, tit. III, frag. 80), un raport juridic se desface *ipso jure*, atunci când pentru desființarea sa se întrebuițează aceleași condițiuni și forme ca și pentru crearea aceluia raport juridic. De aici urmează că, în caz de *nexum*, liberațiunea debitorului trebuia să se facă prin o *imaginary solutio*, plata simbolică a bucăței de aramă făcându-se de debitor cu vorbe solemne, creditorului. Formula acestei *nexi liberatio* ar fi fost: „*Quod ego tibi tot milibus eo nomine veluti secundum mancipium sum damnas, solvo liberaque hoc aere aeneaque libra hanc tibi libram primam postremamque secundum legem publicam*“.

Rezultă din analiza succintă a sistemului lui Huschke, că el a căutat să degajeze din diferitele cazuri de aplicațiune ale *nexului*, caracterele generale și comune ale acestei instituțiuni juridice; în special el a căutat să pună în evidență efectul executoriu al contractului de *nexum*, deducând din acest fapt că debitorul este supus la *manus injectio* fără judecată prealabilă, existența unei *damnatio*, care făcea parte din ceremonialul acestei proceduri *per aes et libram* și care ar fi consistat în formula „*damnas esto*“ pronunțată de creditor contra debitorului. Existența acestei *damnatio* a fost dovedită de Studmund cu ocazia revizuirii manuscrisului lui Gaius (comm. III, § 174) și efectul ei era că cre-

ditorul la scadența datoriei, în cas de neplată, putea să procedeze contra debitorului damnatus, după expirarea termenului legal de 30 zile de legis actio per manus injectionem. În fine, încă o trăsătură caracteristică a nexului ar fi fost că trebuia să aibă de obiect o sumă de bani, certa pecunia, cu o singură excepțiune în caz de legat per demnationem care putea să aibă și alt obiect.

Ne mărginim a analiza în câteva cuvinte, încă părerea unui autor din epoca anterioară lui Mitteis, și anume părerea lui Bekker ²⁾, care, deși admite concepțiunea lui Huschke în ce privește natura și efectele nexului, totuși consideră că această instituțiune juridică n'a fost creată în scopul de a asigura creditorului o executare repede și riguroasă dând obligațiunei o deosebită eficacitate, după cum pare a susține Mitteis, ci în realitate nexul ar fi fost prima formă de obligațiune, care se deosebea de celelalte negocia până atunci cunoscute, prin întrebuițarea banilor care formează un element constitutiv al actului juridic. Nexul ar fi apărut în acea fază economică în care banii trebuiau cântăriți sub controlul autorității publice, care constată cantitatea și calitatea metalului servind ca monedă. La început cântărirea se făcea în piața publică, cetățenii prezenți reprezentând populus. Mai târziu, după constituția serbiană, trebuiau 5 martori făcând parte din cele 5 clase în care a fost împărțit poporul.

Nexi datio era un contract real, în care publicitatea consistând în cântărirea metalului față de martori, rezultă din chiar natura lucrului care formează obiectul contractului de împrumut, și prin urmare această publicitate n'a fost instituită în scopul de a legă pe debitor în mod mai energetic.

Cu introducerea monedei propriu zise (aes signatum), această formă deși nu mai era necesară, totuși s'a menținut prin efectul tradiției și în vederea consecințelor care derivau din caracterul ei public.

Sistemul lui Huschke cu privire la nexum, considerat ca un contract de împrumut, sau mai bine zis o obligație având de obiect o sumă de bani, cu caracter executoriu, și deci dând naștere la manus injectio în caz de neplată, a fost admis în trăsăturile

sale caracteristice, a fost adoptat de autori cari prin numărul și autoritatea lor pot fi considerați ca reprezentând doctrina dominantă ³⁾.

Cu toate acestea, concepțiunea lui Niebuhr, în ce privește nexul, considerat ca un procedeu per aes et libram prin care debitorul își mancipă persoana fizică pentru garantarea plăței unei datorii, a fost susținută de Brinz ⁴⁾, de Hartmann ⁵⁾, de Punschart ⁶⁾ și Leonhard ⁷⁾.

În 1901, Mitteis aduce un atac riguros concepțiunii lui Huschke care părea definitiv admisă în doctrină ⁸⁾.

Luând ca punct de plecare ideea fundamentală a teoriei lui Huschke cu privire la nexum, și anume că e un contract de împrumut sau mai bine zis o obligațiune cu forță executorie din cauza caracterului ei public, Mitteis examinează dacă textele referitoare la materie concordă cu această idee, care nu poate fi admisă decât în baza unei dispozițiuni exprese a legii, căci este arbitrar ca un act de natură privată să fie considerat ca având un caracter public și deci cu forță executorie, fiindcă e făcut în prezența a 5 martori și a unui libripens. Din analiza textelor, Mitteis deduce că, la Romani, cuvântul nexus sau nexum avea un înțeles dublu; unul mai larg cuprinzând „omnia negotia quae per aes et libram geruntur“, altul mai restrâns referindu-se la împrumutul făcut per aes et libram. El consideră ca n'ai vechiu înțelesul larg al cuvântului nexum și se întemeiază în sus inerea acestei păreri, pe de o parte, pe principiul general de evoluțiune a noțiunilor după care înțelesul cuvintelor trece mai de

3) În afară de autorii citați, menționăm pe Keller, «Grundriss zu Vorlesungen über Institutionen und Antiquitäten des römischen Rechts» p. 87 și urm. Inering, «Geist des römischen Rechts», ediția 5-a, t. I, p. 155 și urm.

4) Grünhut's, «Zeitschrift für das Privat und oeffentliche Recht der Gegenwart», t. I, p. 21.

5) «Die obligation», p. 24 și urm. Baron, «Geschichte des römischen Rechts» I, p. 194 și urm.; Cuq, «Institutions juridiques des Romains» t. p. 376 și urm.; Karlowa «Römische Rechtsgeschichte», t. II, p. 550 și urm.; «Sohm», «Institutionen», 13-a ediție p. 56 și 474; Girard, «Manuel élémentaire de Droit romain», 5-a ediție, p. 478 și urm.

6) «Die moderne Theorie des Privatrechts», p. 41 și urm. p. 213 și urm.

7) «Institutionen de römischen Rechts», p. 397.

8) «Ueber das Nexum» in Zeitschrift der Savigny Stiftung fuer Rechtsgeschichte, romanistische Abtheilung p. 1901, t. 22 p. 96 și urm.

2) «Die Actionen des römischen Privatrechts», 1871, vol. 1, p. 22 și urm.

grabă dela general la particular decât vice-versa; iar pe de altă parte, pe textul lui Festus referitor la nexum, din care rezultă că vechii jurisconșulți cuprindeau în această expresiune mancipațiunea și testamentul per aes et libram, ceea ce concordă și cu terminologia lui Cicero (spre pildă în pro Caecina, XXXV, 102, unde cuvântul „nexa“ înseamnă convențiunile în general).

Imprejurarea că nexul se făcea în prezența a cinci martori, n'are o însemnătate deosebită, ci se explică prin caracterul general al dreptului vechiu, care nu cunoaște acte juridice fără formă, ci se făcea totdeauna în asistența unor martori ceruți ad solemnitatem. Intrebuințarea de aes et libra se explică prin o necesitate fizică, căci actele juridice cele mai vechi — împrumutul și vânzarea — implică plata unei sume de bani, și într'o epocă când banii nu existau sub formă de monedă, cântarul era necesar.

Prin urmare, în perioada cea mai veche, nexum cuprindea atât vânzarea cât și împrumutul, și fiindcă aceste două contracte se făceau per aes et libram, de aceea nexum a fost considerat identic cu „gestum per aes et libram“.

De nicăeri nu rezultă că contractul de împrumut făcut sub formă de nexum avea un caracter executoriu. În primul loc, Gaius în comm. IV, § 21 și urm. nu menționează nexum ca un titlu pe baza căruia să se fi putut intentă legis actio per manus injectionem; pe de altă parte, terminologia vechei jurisprudențe menționată de Gaius, dovedește că manus injectio la început a fost o procedură de executare pe temeiul unei sentințe judecătorești, și numai pentru aducerea ei la îndeplinire, pe când, după concepția lui Huschke, ar trebui să presupunem că alături de manus injectio iudicati, ar fi existat comitent, ca instituție paralelă, o manus injectio pe temeiul nexului — contract de împrumut; or, aceasta este inadmisibil, căci după terminologia lui Gaius, toate celelalte manus injectiones, în afară de manus injectio iudicati, se chemau „pro iudicato“, ceea ce dovedește, zice Mitteis, că hotărârea judecătorească a fost cazul cel mai vechiu și originar de manus injectio și această manus injectio a servit ca model în toate celelalte ipoteze care constituie niște aplicațiuni posterioare imitate. În fine, din definiția lui Varrone în privința lui „nexus“, zicând că este

„liber qui suas operas în servitute pro pecunia quam debebat, dum solveret, det, nexus vocatur“, nu rezultă oare că nu e vorba de un debitor executat în mod silit, ci de o persoană care singură se predă într'o stare servilă pentru datoria pe care o are?

În ce privește pasagiile din scrierile istoricilor (în special Dionisiu din Halycarnasse, IV, 9, 7; V, 69; VI, 59, 3) ele se referă la luptele plebeilor contra rigorilor excesive ale legislațiunei romane, cu privire la datoriile bănești, dar de nicăeri nu rezultă că un datornic putea să fie închis de către creditorul său și să ajungă într'o stare de quasi-sclavie pe cât de manus injectio fără judecată și fără o sentință prealabilă.

Din contră aceste texte se explică foarte bine în ipoteza admisă de Niebuhr, Puchta și alții, că nexul consistă numai într'o „Selbstverpfändung“, o mancipațiune fiduciară, o amanetare de către debitor a propriei sale persoane, drept garanție pentru împrumutul făcut (Dionys, VI, 26, 1; VI 29, 1; Titu Liviu, II, 24, 6).

De altmintrelea, cum s'ar putea explica pasagiile istoricilor în care se prevede că fiii sunt obligați „nexos se dare“ pentru datoriile părinților lor decedați (Liviu, VIII, 28, 2: L. Papirius is fuit; cui quum se G. Publilius, ob aes alienum paternum, nexum dedisset... Valeriu Maxim, VI, 1, 9: P. Veturius filius eius Veturii, qui in consulatu suo Samnitibus ob turpiter ictum foedus deditus fuerat, cum propter domesticam ruinam et grave aes alienum G. Platio nexum se dare ad modum adolescentulus coactus esset . . .)? Cum ar fi posibil acest lucru, dacă datoria, după cum susține Huschke, ar fi avut un caracter executoriu din momentul încheerii contractului, atât față de tatăl cât și față de fiu, care deci ar fi fost *ipso jure nexus* ca și tatăl?

La interpretarea dată de Huschke expresiunei „nexum se dare“, în sensul că ar fi vorba de predarea efectivă a debitorului în executarea contractului de nexum, Mitteis obiectează că o asemenea interpretare este în contradicție cu termenii întrebuiți în pasagiile citate mai sus, care se referă la actul juridic numit nexum, pe care partea este nevoită să-l închee, și acest lucru reese în mod și mai evident dintr'un pasaj al lui Titu-Liviu, VII, 9, 5

unde istoricul întrebuițează expresiunea „nexus inibant“ ; or, nexus inire ca și inire contractum, nu se poate referi decât la încheierea contractului de nexus, considerat ca ultima și cea mai oneroasă fază pentru datornicul încărcat de datorii. Este inadmisibil a se considera că „nexus se dare, nexus inire“ se referă la datornicul care fiind dus de creditor la domiciliul acestuia, intră în ergastulum, căci nicăeri deținerea debitorului în închisoare nu se chiamă nexus.

Mitteis se exprimă cu îndoială în privința afirmațiunii lui Huschke, că în formula nexului pronunțată de creditor ar fi existat expresiunea „damnas esto“ ; în orice caz, chiar dacă a existat, această expresiune nu conținea în sine o eficacitate obligatorie deosebită (besondere Verpflichtungskraft), și n'are nici un raport, nici o legătură cu manus injectio ; este o idee greșită, zice Mitteis, de a se considera expresiunea „damnas“ ca fiind sinonimă cu cea de „condamnat“, de oarece în limba juridică veche cuvântul „damnare“ înseamnă a face pe cineva obligat, datornic, chiar independent de o hotărâre judecătorească. Astfel se zice „voto damnabis“ despre divinitatea care, împlinind rugăciunea unei persoane, o obligă prin aceasta la aducerea prinosului făgăduit ; tot în acelaș sens de a obliga întrebuințază cuvântul „damnare“ și Varro în „De re rustica“, II, 5, nec non emptor potest ex vendito illum damnare, si non tradet ; de oarece și „damnas“ nu trebuie interpretat decât numai în înțelesul de „obligat sau datornic“.

Fără temei este afirmațiunea că formula „damnas esto ar fi dat naștere la o manus injectio pro iudicato“. În adevăr, pe de o parte, este anormal de a se considera un act privat, cum este nexus, ca având un caracter public și autentic numai din simpla împrejurare că se făcea în prezența unor martori. Nici măcar libripens nu era considerat ca un funcționar public, ci era un simplu particular, după cum rezultă din legea celor 12 table : qui se sieriit testarier libripens ne fuerit. Pe de altă parte, rezultă din lex lici Lucerini cât și din Gaius, comm., IV, § 24, că de câte ori legile romane încuviințau ca sancțiune a dispozițiilor lor, procedura per manus injectionem pro iudicato, o făceau expressis verbis, iar nu pe cale indirectă

După această critică a teoriei lui Huschke și a principalelor argumente pe care se întemeiază, Mitteis trecând la partea constructivă a teoriei sale, consideră nexus, conform opiniunii emise de Niebuhr, ca o „Selbstverpfändung“. În sensul acestei păreri, Mitteis invoacă ca argument de text pasajul din Varrone, „De lingua latina“ VII, 105 : „liber qui suas operas in servitute pro pecunia quam debet, datum solveret nexus vocatur, ut ab aere obaeratus“. Dacă s'ar lua acest text în sens literal, debitorul n'ar constitui ca obiect al contractului de nexus persoana lui, ci operae suae (munca sau activitatea sa). Probabil că Varrone înțelege să spue că debitorul angajează persoana în vederea muncii și a serviciilor prin a căror prestațiune urmează să-și achite datoria.

La obiecțiunea ce s'ar putea face acestei teorii, admisă de Mitteis, că presupune o mancipațiune făcută cu termen, ceea ce ar fi contrar naturei mancipațiunii considerată ca un act legitimus nesusceptibil de modalități, Mitteis răspunde că această idee nu-i exactă decât atunci când mancipațiunea are de obiect transmisiunea unui drept de proprietate, fiindcă proprietatea prin natura ei nu se concepe decât ca un drept perpetuu. Așa fiind, nimic nu ne împiedică să admitem mancipațiunea unei persoane cu termen. În virtutea nexului, debitorul devine capite minutus ; după achitarea datoriei, datornicul își redobânda libertatea chiar contra voinței creditorului, grație unui *assertor in libertatem* pe care de sigur fostul debitor îl găsea cu aceeaș ușurință ca și un vindex în caz de manus injectio iudicati exercitată fără drept.

Nexus se realiza pe cale de mancipațiune „Selbstmancipation“, iar dreptul creat în favoarea creditorului era un drept real sancționat pe cale de revendicare.

Această „Selbstmancipation“ nu trebuia să aibă loc numai decât în momentul încheierii contractului de împrumut, ci adeseori mai târziu, când situația debitorului devenise mai grea.

În nici un caz nu era nevoie de o addictio din partea magistratului pentru că nexus să-și producă efectele sale ; creditorul, în caz de neplata datoriei, și după expirarea unui termen legal, își exercită dreptul său de quasi-proprietate asupra persoanei da-

tornicului, fără intervenția judecătorească, ducându-l la domiciliul său propriu. Numai în caz de împotrivire, creditorul trebuia să recurgă la justiție și anume pe cale de *legis actio per sacramentum in rem*, nu pe cale de *legis actio per manus iniectionem*.

Din împrejurarea că Mitteis admite posibilitatea că nexul, sub formă de „Selbstmancipation“, putea să intervie și intervenea adesea și după încheierea contractului de împrumut, nu trebuie să conchidem că Mitteis ar admite existența unui contract de împrumut simplu și fără formă, adică existența contractului de mutuum garantat ulterior prin nexum; ci, din contră, susține posibilitatea existenței a două nexuri intervenind cu ocazia unui contract de împrumut și anume un nexum care avea de obiect tradițiunea banilor împrumutați și nu era un contract cu caracter executoriu, ci dădea naștere unui simplu drept de creanță sancționat pe cale de *legis actio sacramenti in personam*. Apoi, un al doilea nexum, care uneori era concomitent cu primul, dar care de cele mai multeori intervenea mai târziu, care avea de obiect amanetarea persoanei debitorului (debitor nexus) pentru datoria anterioară.

Prin acest nexum se stinge obligațiunea personală de „dare oportere“ a debitorului, transformându-se într'un drept de quasi-proprietate, pe care creditorul îl dobândește asupra persoanei datornicului.

După Mitteis, rațiunea de a fi a nexului ar consista în faptul că, prin acest act juridic, creditorul și debitorul regulează datorii anterioare, existente între ei, în scopul de a ușura pozițiunea debitorului.

În adevăr, altminterlea creditorul neplătit ar putea obține o hotărâre de condamnare contra debitorului și să execute pe debitor, fie omorându-l, fie vânzându-l transtiberim.

Or, ceea ce deosebete situațiunea juridică a unui iudicatus de cel nexus, ar fi tocmai că creditorul care a încheiat un nexum, nu mai poate obține o hotărâre contra debitorului nexus sau, dacă a obținut-o, renunță prin încheierea nexului la efectele hotărârei și în special la *poene capitalis*, debitorul fiind numai obligat a presta serviciile sale ca și un sclav până la achitarea datoriei.

(Va urma).

Alex. Cerban

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI

SECȚIUNEA I

Audiența dela 19 Septembrie 1913

Președinta d-lui G. Tanoviceanu, prim-președinte

Eleonora Hrubariu cu Anghelina Preotu Th. Istrate

PRESCRIPTIUNE. — ÎNTRERUPERE. — COMOȘTENITORI. — ART. 770, 774, 778 ȘI 1060 C. CIV.

PRESCRIPTIUNE. — SUSPENDARE DIN CAUZA MINORITĂȚII. — COMOȘTENITORI. — ART. 700 C. CIV.

1° Cu privire la exercițiul acțiunilor isvorâte din succesiune, fiecare din moștenitori nereprezentând decât dreptul său propriu și în măsura porțiunii sale succesoriale, precum de asemenea fiecare moștenitor neputând fi ținut decât în proporție cu acest drept, de aici rezultă că acțiunea de partaj nu poate folosi în privința întreruperii prescripțiunii decât moștenitorului dela care emană și că prin urmare ceilalți comoștenitori, fie că au fost sau nu chemați în cauză, nu o pot invoca în beneficiul lor.

2° Suspendarea prescripțiunii din cauza minorității unuia din comoștenitori, poate să se invoace în materie de prescripțiune achizitivă, iar nu și când este vorba de prescripțiunea estinctivă prevăzută de art. 700 c. civ., când prin trecerea de 30 ani dela deschiderea succesiunii moștenitorul care a stat în inacțiune perde calitatea de erede și este considerat ca străin de succesiune.

No. 89. — S'au prezentat oponenții asistați de d-l avocat G. Caranfil; intimați Eleonora Hrubariu prin procuratorul ei Mușat Băț-Roș și Rughina Streșină asistați de d-nii avocați Dionisiu Popescu și Victor Constantinescu, lipsind ceilalți.

Curtea,

Asupra opoziției făcută de Anghelina preot. Th. Istrati și preot Th. Istrati, personal și ca soț, contra deciziei acestei Curți No. 132 din 1911, dată în proces cu Eleonora Hrubariu și alții pentru eșire din indiviziune;

Având în vedere că oponenții, în temeiul dispozițiilor art. 700 c. civ., cer respingerea acțiunii pentru motivul că fiind trecuți de 30 de ani dela

moartea preotului Neculai Corcioavă, reclamanta a pierdut dreptul de a mai reclama succesiunea.

Având în vedere că, legiuitorul prin dispozițiunea art. 700 c. civ., a edictat o prescripțiune extinctivă în contra eredelui care a stat în inacțiune timp de 30 ani dela deschiderea succesiunii;

Având în vedere că, reclamanta Marghioala Băț Roș susține că prescripțiunea a fost întreruptă prin acțiunea pe care Rughina Streșină, una din comoștenitoare, a introdus-o în anul 1907 înaintea judecătorului ocolului Pechea;

Având în vedere că, din copia depe acțiunea aflată la dosar, se constată că Rughina Streșină la 16 Octombrie 1907 introducând acțiune de împărțea înaintea zisei judecătoria, judecătorul și-a declinat competența prin cartea de judecată No. 384 din 1907;

Având în vedere dispozițiunile art. 1865 și 1870 c. civ., după care o acțiune introdusă chiar înaintea unei instanțe necompetente are de efect de a întrerupe prescripțiunea;

Având în vedere că, în speță, acțiunea fiind introdusă numai de Rughina Streșină, este a se ști dacă efectul întreruptiv ce a produs față de aceasta folosește și celorlalți comoștenitori cari au fost chemați în cauză.

Având în vedere că, din apropierea art. 774, 778, 1060 și urm. din codul civil rezultă învedereat că în afară de cazurile de solidaritate și indivizibilitate când legiuitorul din cauza naturei creanței a menținut în persoana erezilor coeziunea obligației ce luase naștere în persoana autorului lor, drepturile comoștenitorilor bazate pe calitatea lor de erede sunt cu totul distincte unele de altele; că erezii nu se găsesc legați prin nici un raport juridic față unii de alții cu privire la drepturile ce li se cuvin în succesiunea comună;

Având în vedere că, în virtutea acestui principiu, fiecare din moștenitori cu privire la exercițiul acțiunilor sprijinite pe un drept isvorât din succesiune, nu poate reprezenta decât dreptul său propriu, și în măsura porțiunii sale succesoriale precum de asemenea fiecare nu poate fi ținut decât în proporție cu acest drept;

Având în vedere că, dacă aceste principii sunt exacte și dacă se face aplicațiunea lor în materia supusă discuțiunii trebuie în mod logic să deducem

că o chemare în judecată nu poate avea de efect de a întrerupe prescripțiunea decât pentru cel ce a pornit-o, întru cât ceilalți comoștenitori cari au stat în inacțiune nu sunt reprezentați de coeredele lor și nu pot beneficia prin urmare de actul la care nu au luat parte și care nu emană din inițiativa lor proprie;

Având în vedere de altă parte că dispozițiunile speciale ale codului civil referitoare la prescripțiune sunt în concordanță cu concluziunile la cari am ajuns;

Având în vedere, întradevăr, că art. 1866 cod. civil glăuește categoric că întreruperea civilă a preacripțiunii nu folosește decât celui ce o face, neadmițând altă excepțiune decât pentru cele cuprinse în art. 1872; iar acest articol care are în vedere tot obligațiunile solidare și indivizibile, arată că întreruperea civilă a prescripțiunii făcută în contra unuia dintre moștenitorii unui debitor chiar solidar, nu are efect în contra celorlalți comoștenitori dacă obligațiunea nu este nedivizibilă;

Având în vedere că, excepțiunile confirmând regula și ele fiind de strictă aplicațiune, putem bazați pe dispozițiunile numai ale acestor articole să conchidem că acțiunea de partaj nu poate folosi în privința întreruperii prescripțiunii decât moștenitorului de la care emană și că, prin urmare, ceilalți comoștenitori, fie că au fost sau nu chemați în cauză, nu o pot invoca în beneficiul lor;

Având în vedere însă că se susține că acțiunea de partaj fiind guvernată de o regulă specială în virtutea căreia fiecare moștenitor este considerat ca având îndoită calitate de reclamant și părât, această regulă se opune la aplicațiunea principiilor ce am expus, astfel că o acțiune de partaj introdusă de oricare din moștenitori are de efect de a întrerupe prescripțiunea față de toți cei cari au fost chemați în cauză și o pot prin urmare invoca și aceștia în favoarea lor;

Având în vedere că, acțiunea de partaj având de obiect pe de o parte lichidarea drepturilor succesoriale și compunerea mesei de împărțit, iar pe de alta, pentru rațiunea că toți moștenitorii au aceleași drepturi ca și reclamantul, este admis că părâții pot pretinde dela reclamanti diversele prestațiuni ce aceștia pot fi datorii către succesiune, fără să mai fie nevoie

de a introduce la rândul lor o cerere reconvențională în contra reclamantului;

Având în vedere că, dacă din cauza similitudinii de situație a tuturor comoștenitorilor, precum și pentru atingerea scopului ce se urmărește prin acțiunea de partaj, jurisprudența și doctrina, după cum s'a arătat, consideră părțile cari figurează în proces în dubla calitate de reclamant și părți, calitățile fictive ce li se atribue nu mai au rațiune de a fi menținute îndată ce interesul și motivele cari le-a dictat încetează de a mai avea ființă;

Având în vedere că, așa fiind, în cazul când o acțiune de partaj din diferite împrejurări nu a luat sfârșit prin o hotărâre, cum e cazul care ne preocupă, întreruperea prescripțiunii din cauza acțiunii, în conformitate cu dispozițiunile art. 1866, nu poate folosi decât reclamantului care a introdus-o și deci numai de aceasta poate fi invocată;

Având în vedere că în sistemul preconizat de reclamant, dacă moștenitorii pârâți cari au fost citați în procesul de partaj își păstrează calitatea de reclamant, pe care doctrina și jurisprudența le-o atribue, numai pentru trebuința cauzei, indiferent de rezultatul acțiunii, pe baza acestui principiu ei trebuie considerați în același timp că au acceptat succesiunea, când poate nici odată nu au avut această intențiune, cum ar fi cazul când au lipsit dela înfățișare, că această considerațiune dovedește că teoria nu este fondată;

Având în vedere că este neîndoios că moștenitorul care a fost citat în procesul de partaj și a răspuns în această calitate, luând concluziuni în instanță, întrerupe prescripțiunea prevăzută de art. 700 cod. civil, dar aceasta pentru motivul că, în conformitate cu dispozițiunile art. 689, este considerat că a acceptat în mod tacit succesiunea;

Având în vedere însă că reclamanta nu a invocat acest mijloc de apărare, dar a pretins în instanță că a acceptat succesiunea înainte de expirarea termenului prescripției de art. 700 cod. civil, prin faptul că a stăpânit porțiuni din pământul fost proprietate a defunctului Nicolai Cociorvă, că însă n'au cerut să facă dovadă, și din probele aflate la dosar nu se stabilește că și-a însușit, în calitate de erede, după deschiderea succesiunii, pământul ce se află în stăpânirea sa;

Având în vedere că reclamanta a mai susținut că unul din comoștenitori, Tudorița Ion Racartă, fiind minor la deschiderea succesiunii, orice prescripțiune se găsea suspendată în timpul minorității sale; că suspensiunea profitând tuturor comoștenitorilor, întrucât se află în indiviziune, oricare din ei o poate invoca în favoarea sa;

Având în vedere că, după cum s'a arătat, fiecare moștenitor nereprezentând în succesiune decât dreptul său propriu, suspensiunea prescripțiunii nu folosește și nu poate fi invocată decât de acela din cauza căruia ea se produce, că în orice caz suspensiunea prescripțiunii din cauza minorității unuia din comoștenitori, ar fi putut să se invoace în materie de prescripțiune achizitivă, iar nu și când este vorba de prescripțiunea extinctivă prevăzută de art. 700 cod. civil, când prin trecerea de 30 ani dela deschiderea succesiunii, moștenitorul care a stat în inacțiune pierde calitatea de erede și este considerat străin de succesiune;

Având în vedere că, dela moartea preotului N. Cociorvă, în anul 1877, până la 7 Aprilie 1908, data introducerii acțiunii, fiind trecuți 30 de ani, reclamanta Marghioala Mușat Băț-Roș, nu mai are calitatea de a reclama succesiunea;

Că, așa fiind, opoziția are a fi admisă și acțiunea respinsă ca nefondată;

Apreciind și asupra cererei de cheltueli de judecată pe care Curtea le fixează la suma de 150 lei.

Având în vedere că intimata Eleonora Hrubariu, s'a servit în apel și opoziție de un act de paupertate vizat în regulă și că prin urmare cată a fi apărată de taxele convenite Statului și a fi obligată la cheltuelile de procedură convenite portăreilor de Covurlui, conform regulamentului lor.

Pentru aceste motive, admite opoziția, etc.

Semnați: N. Dimitrescu, Al. Procopiu, Al. Pereț.

Opiniune

Subsemnatul sunt de opinie a se respinge apelul pentru motivele din sentința apelată și deci și opoziția să fie respinsă ca neîntemeiată.

Semnat: G. Tanoviceanu.